

ΔΟΛΙΩΤΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΔΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΕΤΟΣ 14ο ♦ ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 56 ♦ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1997
ΤΑΧ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΚΑΛΑΡΗ 52 ♦ 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Λίγα λόγια... από τη σύνταξη

Αγαπητοί χωριανοί και φίλοι, αναγνώστες.

Κάθε νέα χρονιά είναι ένα καινούργιο ξεκίνημα, μια καινούργια αρχή, στόχος, όνειρο και προσδοκία μαζί.

Όμως, για την εφημερίδα μας, τα ΔΟΛΙΩΤΙΚΑ, αυτή η καινούργια χρονιά ελπίζουμε και προσδοκούμε και στοχεύουμε να είναι μια αναγέννηση.

Στόχος φιλόδοξος και δύσκολος για τούτο και ιδιαίτερα ωραίος και ενδιαφέρον.

Είναι αληθινά δύσκολο μέσα σε λίγες γραμμές να καθορίσεις προοπτικές και ενδιαφέροντα. Είναι ακόμα πιο δύσκολο να επι-

χειρήσεις να ξεφύγεις ουσιαστικά από όλα τα παλιά προβλήματα που θα 'ταν κουραστικό και ανώφελο να τα απαριθμήσεις και πιο πολύ να τα περιγράψεις. Όμως είναι χαμένος όποιος δεν διαπιστώνει και δεν αναλύει τις αδυναμίες, τα λάθη και τα προβλήματά του. Γιατί ποτέ δεν μπορεί να τα διορθώσει και να τα εξουδετερώσει. Και πιο πολύ χαμένος είναι όποιος δεν τα αναγνωρίζει και τα κρύβει. Εμείς λοιπόν αναγνωρίζουμε τα όποια λάθη και τις όποιες αδυναμίες ταλαιπώρησαν μέχρι σήμερα τους αναγνώστες της εφημερίδας μας και επιδιώ-

κουμε, και επιθυμούμε ένα καινούργιο ξεκίνημα, μια νέα ανάπτυξη μαζί.

Ελπίζουμε και προσδοκούμε θα μας άρεσε να πούμε υποσχόμαστε αλλά αυτή η λέξη είναι τόσο δύσκολη και επικίνδυνη να την πραγματοποιήσεις, να γινόμαστε κάθε φορά καλύτερη από την προηγούμενη.

Δεσμευόμαστε να είμαστε στα χέρια σας μια συγκεκριμένη ημερομηνία ανεξάρτητα από τις δυσκολίες και τα προβλήματα.

Θέλουμε η ύλη, το περιεχόμενό μας να είναι πιο πλούσια, πιο ενδιαφέροντα.

Ζητάμε τη βοήθειά σας, τη

συμπαράσταση, τη συμμετοχή σας. Με κάθε μέσο, με κάθε τρόπο.

Με προτάσεις και σχόλια και κριτική. Αυστηρή αλλά καλόπιστη. Θα ανταποκριθούμε όσο μας είναι δυνατό στις προτάσεις σας.

Στείλτε μας τη συνεργασία σας. Θα δημοσιεύσουμε με όσο γίνεται πιο πολύ προσοχή και ενδιαφέρον την προσπάθειά σας αυτή.

Τελικά, όπως καταλαβαίνετε, θέλουμε να ξαναρχίσουμε αυτή την προσπάθεια ΜΑΖΙ. Γι' αυτό, ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ και... ΚΑΛΗ ΞΑΝΑΡΧΗ!

ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΕΣ

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΨΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΜΑΣ

ΤΟΥ ΔΗΜ. ΠΟΤΣΗ

Παλιές και νέες θεωρίες σχετικά με την ωφελιμότητα μιας τροφής, το πόσο παχαίνουν και για το τι πρέπει να τρώμε για την υγεία μας, μπερδεύονται στο μυαλό μας και μας προκαλούν σύγχυση.

Γι' αυτό και εγώ βρήκα την ευκαιρία μια μέρα Κυριακή πρωί κάλεσα ένα φίλο μου γιατρό να πούμε ένα καφέ κάπου στα Γιάννενα (και τον ευχαριστώ πολύ για την κούραση που τον έκανα) και άρχισα τις ερωτήσεις. Πρώτη μου ερώτηση ήταν για το αλκοόλ, γιατί με ενδιέφερε άμεσα, διότι μου αρέσει να ...τσουγκρώ το ποτήρι μου με τους φίλους και τους γνωστούς μου. Και αχίζω να ρωτώ το γιατρό.

ΕΡ.: Το αλκοόλ παχαίνει; Και

συγκεκριμένα το ρακί ή κρασί;

ΑΠΑΝΤ.: Είναι αλήθεια. Γιατί 1 γραμμάριο αλκοόλ δίνει περίπου 4 θερμίδες. Βέβαια στα διάφορα ποτά η περιεκτικότητα διαφέρει. Ένα ποτήρι μπίρα έχει λιγότερο αλκοόλ από ένα ποτήρι κρασί και αυτό λιγότερο από μία δόση ούισκυ.

ΕΡ.: Το νερό δεν παχαίνει, το αλάτι και γενικά τα αλμυρά παχαίνουν;

ΑΠ.: Αφού πρώτα γέλασε με την ψυχή του ο γιατρός μου είπε: Το νερό είναι αλήθεια ότι δεν παχαίνει. Το δεύτερο για το αλάτι είναι ψέμα! Και τα δύο αυτά συστατικά έχουν την ιδιότητα να

➔ Συνέχεια στη 3η σελίδα

Η Γέννησις του Χριστού

Ημέρα Σωτηρίας

Κι αυτή τη χρονιά ο χριστιανικός κόσμος, θα γιορτάσει με χαρά τη γέννηση του Κυρίου Ιησού Χριστού. Πριν από πολλές ημέρες η εκκλησία μας προετοιμάζει με τους ωραίους χριστουγεννιάτικους ύμνους της, ώστε να πανηγυρίσουμε μεγαλοπρεπέστερα τη Γέννηση του Σωτήρα του κόσμου. «Χριστός γενννάται δοξάσατε...». Η δοξολογία αυτή προς τον Τριαδικό Θεό πρέπει να είναι πανανθρώπινη, για την ακατάληπτη αυτή από τους ανθρώπους σάρκωση του Λόγου του Θεού, που 'ρθε με σκοπό την επανασύνδεση των σχέσεων του Θεού και του ανθρώπου ή όπως θα λέγαμε απλούστερα, την αποκατάσταση των διπλωματικών μας σχέσεων με το Θεό. Θεϊκή, χαρακτηρίζεται από τους Πατέρες της Εκκλησίας η Εορτή των Χριστουγέννων. Όλος ο κόσμος επί ποδός για τον εορτασμό αυτής της μεγάλης ημέρας. Την αγία εκείνη νύχτα, την ιστορική για την ανθρωπότητα, άνοιξαν οι ουρανοί για να κατέβει δια της αγνής Θεοτόκου, ο

Θεός και Σωτήρας του κόσμου στη γη. Ο αγγελικός κόσμος τη θεία αυτή συγκατάβαση. Ένα πλήθος Αγγέλων ψάλλει τον Ύμνον, «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευλογία».

Η γη τότε παρέμεινε ασυγκίνητη, βουβή. Πρόσφερε στο βρέφος που γεννιόταν μόνο το σπήλαιο και τη φάτνη κι εκεί μέσα δέχθηκε τον Σωτήρα των ανθρώπων. Τα μεγαλοπρεπή ανάκτορα και τα ζεστά σπιτία, ήταν για τους αματωλούς μεγιστάνες, κι όχι για τον Σωτήρα Θεόν.

Αυτή είναι η θείκη συγκατάβαση, η μακροθυμία, η ανεξικακία, η επιείκεια του Θεού προς τον αχάριστο άνθρωπο. Έλαμψε τη νύχτα εκείνη ο φωτεινός αστέρας στον ουρανό, και στη φάτνη γεννήθηκε ο Βασιλεύς των Βασιλέων. Οι Μάγοι εκφράζουν τη μεγάλη τους χαρά. «Και ιδού ο Αστήρ, ον είδον εν τη Ανατολή, προήγεν αυτούς, έως ελθών εστη ου ην το παιδίον. Ιδόντες δε τον Αστέρα εχάρησαν

➔ Συνέχεια στην 2η σελίδα

Χρόνια Πολλά κι Ευτυχισμένος
ο Καινούριος
Χρόνος

Περιμένοντας τον Αϊ-Βασίλη

Άγιοι υπάρχουν πολλοί. Άγιος Βασίλης, όμως, ένας. Ο πιο αγαπημένος άγιος μικρών και μεγάλων παιδιών, που κάθε χρόνο Δεκέμβρη μήνα ξεκινά (από την Καισάρεια ή από τη Λαπωνία, δεν έχει και τόση σημασία) για το μακρύ ταξίδι με τα δώρα. Ένα ταξίδι σε όλο ή (για να ακριβολογούμε) σχεδόν σε όλο τον κόσμο. Να, αυτό είναι το μόνο κακό με τον αγαπημένο μας άγιο. Είναι μεγάλος σε ηλικία και ξεχνά. Και **κάθε Πρωτοχρονιά κάποια παιδιά θα μείνουν χωρίς δώρα** κι αν τους είχαμ στείλει εγκαίρως το γράμμα τους. Και τι σύμπτωση αλήθεια, να είναι μονίμως τα ίδια παιδιά που ξεχνά ο Άγιος Βασίλης...

Μήπως, όμως, στην πραγματικότητα δεν τα ξεχνά; Μήπως τα δώρα που του ζητούν δεν μπορεί να τα κουβαλήσει με το έλκηθρό του; Γιατί κι αυτός ένας απλός άγιος είναι... δεν είναι θεός... Πώς να φέρει την ειρήνη στα παιδιά της Ρουάντα; Πώς να κάνει να ξαναπερπατήσουν τα ακρωτηριασμένα παιδιά της Γιουγκοσλαβίας (στο χάρτη του Άγιου Βασίλη η Γιουγκοσλαβία είναι ενωμένη...). **Πώς να κλείσει τις πληγές στην ψυχή εκατομμυρίων παιδιών του Τρίτου Κόσμου;** Πώς να βγάλει από τη δυστυχία τα παιδιά στις Φιλιππίνες που τα οδηγούν στην πορνεία; Πώς να στεγάσει τόσα εκατομμύρια άστεγα παιδιά; Πώς να φέρει την ευτυχία στον κόσμο; Αυτός λίγα δώρα φέρνει για να προσφέρει στιγμές χαράς. **Και κάθε χρόνο όλο και πιο δύσκολα τα καταφέρνει...**

Αλλά έτσι είμαστε εμείς. Τα περιμένουμε όλα από αυτόν. Δεν κουνάμε ούτε το δαχτυλάκι

μας για να τον βοηθήσουμε. Να δώσουμε σε κάποια φτωχά παιδιά το δώρο τους. Να προσκαλέσουμε στο πρωτοχρονιάτικο τραπέζι τον ηλικιωμένο και μονάχο γέροντα γείτονά μας. Αντιθέτως καιρόμαστε με τα δώρα που κάπου στον εαυτό μας και **δεν δίνουμε πεντάρα για τους ξεχασμένους δικούς μας ανθρώπους** που έχουμε στείλει σε γηροκομεία και ιδρύματα...

Τον Άγιο Βασίλη περιμένουν με λαχτάρα κι αυτοί οι άνθρωποι. Να τους φέρει λίγη χαρά, να μιλήσει μαζί τους, να τους δώσει λίγη σιτορική κι αγάπη. Και δεν τον περιμένουν μόνο την Πρωτοχρονιά, αλλά όλες τις ημέρες του χρόνου. Και δεν έχουμε καταλάβει (ή μάλλον δεν θέλουμε να καταλάβουμε) **ότι γι' αυτούς τους ανθρώπους ο Άγιος Βασίλης είμαστε εμείς...**

Παραμονή Πρωτοχρονιάς και εκατομμύρια παιδιά σε όλο τον κόσμο θα ξενυχτήσουν κάτω από το χριστουγεννιάτικο δέντρο περιμένοντας να δουν τον Άγιο Βασίλη.

Και τι κρίμα, που για μία ακόμη χρονιά θα εμφανιστεί με τα δώρα μόλις αποκοιμηθούν. Αλλά έτσι είναι. Νιώθουμε την παρουσία του, αλλά ποτέ δεν τον βλέπουμε. Και αυτή είναι η μαγεία του σε αυτό τον παράλογο κόσμο που κληρονομήσαμε και συντηρούμε, αφού η **αναμονή του Αγίου Βασίλη έχει μια ξεχωριστή σημασία ακόμα και για τα εκατομμύρια παιδιά που δεν πρόκειται να επισκεφθεί ποτέ.** Είναι η ελπίδα για ένα καλύτερο, ανθρώπινο και ειρηνικό αύριο. Για ένα αύριο με ένα σπίτι και ένα πιάτο φαί...

Τα τσίπουρα

Ο μήνας Νοέμβρης είναι ο κατεξοχήν μήνας των «καζανιών», του τσίπουρου.

Το τσίπουρο ή ρακί είναι το παραδοσιακό ποτό που από πολύ παλιά όλες οι νοικοκυρές του χωριού μας το είχαν στο ντουλάπι τους, στο γαράφακι, για τον επισκέπτη για γιορτή και καθημερινή, για χαρά και για λύπη και για οποιαδήποτε εκδήλωση της οικογένειας. Σερβίρονταν σε μικρό στενό ποτηράκι που το περιεχόμενό του δεν ήταν παραπάνω από μια γουλιά και γι' αυτό συνήθως μαζί με το ποτήρι σερβίρονταν και το γαράφακι (μικρό γυάλινο μπουκάλι με χειρολαβή). Στις γιορτές συνοδεύονταν και από μεζέδες, με πρώτο το τυρί.

Η φετινή μεγάλη σοδειά σταφυλιών είχε σαν αποτέλεσμα όλοι να μαζέψουν πολλά σταφύλια και φυνισιά να βγάλουν πολύ και καλό κρασί και τσίπουρο. Έτσι τουλάχιστον κανώνται. Αυτό θα το δούμε ή μάλλον θα το δοκιμάσουμε εν καιρώ. Και μάλλον η καλύτερη εποχή και ευκαιρία είναι οι γιορτές που πλησιάζουν.

Ας επισκεφτούμε το χωριό τις άγιες ημέρες των Χριστουγέννων να δοκιμάσουμε και να γευτούμε τα ντόπια μας προϊόντα.

Έναρξη οδηγικής χρονιάς στο Δολό Επίσκεψη ομάδας συνεργασίας

Αποτελεί πλέον παράδοση για την Ομάδα Συνεργασίας του Ν. Ιωαννίνων και τις φίλες του Οδηγισμού να αρχίζουν τις δραστηριότητες της οδηγικής χρονιάς με τη γνωριμία κάποιου χωριού της περιφέρειας. Στα πλαίσια αυτής της παράδοσης πραγματοποιήσαμε εφέτος επίσκεψη στο ακριτικό χωριό Δολό της περιφέρειας Πωγωνίου. Ένα χωριό με μεγάλη παράδοση και πολιτισμό που μαρτυρούν από πρώτη

διαδέχτηκε η ευφορία που γεμίζει στο ξεστό φιλόξενο σπίτι της κυρίας Σταυρούλας· εκεί το ζεύγος Νάστου μας υποδέχτηκε και μας περιποιήθηκε ιδιαίτερα. Γνωρίσαμε τον εφημέριο του χωριού και τις λιγοστές συμπαθητικές γυναίκες που πρόθυμα ταύτιστηκαν μαζί μας και βοήθησαν την οικοδόσυντα.

Στη συνέχεια χωρίς να εγκαταλείψουμε το παραδοσιακό σιτηνό γευματίσαμε στον όμορφο ξενώνα

εντύπωση τα μεγάλα αρχοντικά σπίτια του και η ενοριακή εκκλησία του Αγίου Νικολάου που υψώνεται στο κέντρο της πλατείας με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και το ωραίο πλακόστρωτο. Πρόκληση για τη φετινή εκδήλωση ήταν η ευγενική

εστιατόριο του κ. Χριστόφορου Κωσταρά, στο οποίο όπως πληροφροηθήκαμε συγκεντρώνονται τακτικά κάτοικοι απ' όλη την περιοχή και ξενιτεμένοι όταν επισκέπτονται τα χωριά τους. Η έκπληξη είναι ότι οι ωραίες παραδοσιακές πίττες δεν έβρισαν για το Πωγωνί και για όσους ξέχασαν την τέχνη να τις φτιάχνουν αφού ο ευρηματικός επιχειρηματίας με το επιπλέον που έχει φτιάχνει επί τόπου πίττες γευστικές ζεστές θαυμάσιες που τις απολαύσαμε.

Στη συνέχεια όταν κάποιος στιγμή ο καιρός μας το επέτρεψε περπατήσαμε στις στράτες και στα δρομάκια του χωριού και όσες προφθάσαμε θαυμάσαμε το όμορφο τοπίο με τα φθινοπωρινά χρώματα που εναλλάσσονται σ' όλους τους τόνους του πράσινου και κόκκινου από τη βεράντα του όμορφου σπιτιού της άλλης καλής μας φίλης κ. Ελένης Μέξη. Δεσμευθήκαμε στην πρόσκληση της Ελένης να ξαναεπισκεφθούμε το χωριό και θα είναι πράγματι μια ευκαιρία για μια διαφορετική απόλαυση αν δούμε το χωριό άνοιξη όταν όλα ξαναζωντανεύουν και παίρνουν ξαναγεννημένη όψη.

Το προχωρημένο φθινόπωρο έχει ερημώσει το όμορφο αυτό χωριό όπως σχεδόν όλα τα χωριά της Περιφέρειας. Οι λιγοστοί ακριτες που παρέμειναν ήρθαν και μας καλωσόρισαν. Τη θλίψη μας όμως για την ερήμωση του χωριού γρήγορα

Πίτσα Δεύτερη - Ντίνου

Χρονογράφημα ΑΛΕΓΡΙΣΙΟΣ ΚΑΙ ΞΕΣΟΥΜΠΕΑΣΤΟΣ Γράφει ο Νίκος Κουτσός

Αντριάς, λίγο προτού τα Χριστούγεννα, απάνου στο αποβραδίο σουρωπίσμα της γλυκιάς χειμωνιάτικης βροδιάς.

Ο μαστρο-Χρίστος, ο αλεγρίσιος και ξεσουμπέαστος γείτονας, ψηλά στις οροίdes, με το σακί στην πλάτη, διάβαινε καταμύοναχας ανάμεσα στους λίκους και τους γιδάρηδες που ολοένα γυρνούσαν, γλύαλαν πέτρες και ξεπρόγγυαν τα ζουνακισμένα αγριόγυδα τους.

Είχε πάει αποκοιθεί στα καπνοχώρια, μια δυο ανάσες απόξου απ' τα Πάννια, είχε γιομώσει διαλεχτά τότια μωροδάτο καυτό το σακί και το ντρούβι του κι είχε πάρει γεμιστά με τα ποδάκια του το μονοπάτι του γυρισμού, αργά το βράδι ήθελε να φτάει στο κονάκι του. Η φαμίλια του κάτω χαμηλά στην ποταμιά τον καρτέραγε κι είχε στην ψυχή της πολλή ανησυχία.

Σ' όλη την ξέμαχη στράτα του απογύα πάλαινε οι ολοένα τσαλαυτίζε κι ολοένα ακουμπιόνονταν τη σιωπή της ερημιάς. Σ' όλη την ξέδρομη στράτα του κοντοστέκονταν, έκανε τάχατες πως αγνάντευε γύρα τα ψηλά βουνά, έκανε πως θιάμαζε τα κατεβαμένα λαγκάδια που ορημικά απήδαναν ανάμεσα στα απόγκρεμα κράκουρα των Τζουμέρκων.

Ωστόσο ο νους του ολοένα ξοπίσου ξεκόβονταν, σκιάζονταν τους «κατελάδες» που κάθε τόσο έσπιναν καρτέρι και παραφύλαγαν κατάστρατα, είχαν μεγάλο μαράζι να τον τσακώσουν επιτόπου με το λαθραίο παραμάσκαλα.

Έβρεχε, μια σιγαλή κι ήσυχη ψιλή βροχή, κι η γης σφόδρατη ρούφαγε με πάθος το δάκρυ της πικρής νοσταλγίας του και γυιόνταν χολή το αίμα της πληγμένης καρδιάς του.

Η αντάρα είχε κάσει σ' όλες τις μενές, είχε φτάει κιόλας κάτω χαμηλά στο ποτάμι κι η μυστηριώδης σιωπή της γίνονταν ολοένα και πιο αισθητή με το πέραςμα της νύχτας.

Αμα ζήγωσε στο μεγάλο βράχο που τ' αποκλινάει χώνονταν ολότελα μες στον ξεκοιλιασμένο κόρφο του, ροβόληρε τη γεμάτη ντρούλα και κοφτερές πλακάνιθρα και κατέβηκε στο φτίλι

το κατάστενο μονοπάτι της κατηφορίας. Τα χοντρά προγγιαστά αρβύλια του κλώσσαν τα χαλιάδια και τις θεόρατες κοτρόνες κι όπως έφεταν κάτω στα απόγκρεμα στεφάνια λαχτάρα γαν τ' αγριοζούλαπα, λαχτάραγαν κι αυτούς ακόμα τους διατάνους στην αβράδιαστη παγανιά τους.

Αποσταμένος από την πολύωρη στράτα του, μουσκεμένος ολούθε από τον ιδρώ του κι απ' τη βροχή που δεν έλεγε να σταματήσει με τίποτες, έφτασε με το σακί ολόένα στο οβέγκρο του πέρα στο μεγάλο ρέμα που ξεχωρίζει ακόμα και σήμερα αναμεταξύ τους τα χωριά μας.

Εκεί κατάναχα στο μικρό καφενεδάκι, που χρόνια στέκονταν καρτερικά λουζομένο στ' απόκορφο της δημοσίας, σταμάτησε να πάρει μια ανάσα και προπαντός σταμάτησε να ξεμουδιάσουν απ' την αποστασία τα καλαμιάδια του.

Εκεί απόξου στο μικρό ξάγναντο αγνάντευε πέρα δώθε, αγνάντευε απάνου και κάτω, αγνάντευε ολούθε. Κι άμα σιγουρεύτηκε πως δεν τον έβλεπε κανένας, τρύπωνε ξοπίσου ανάμεσα σε μια πυκνή από αγριοπούνναρα τούφα την προμάτια του και ξαναγύρισε γρήγορα στον καφενέ με τον ντρούβι παραμάσκαλα κάτω απ' την φαδιά χλαίνη του.

Εκεί κατάναχα στην από τσίγκο πρόχειρα φτιαγμένη ποδιά κοντοστάθηκε, σάματις να 'χε ξαστοχήσει κάτι πολύ σπουδαίο. Έκανε δυο-τρεις δρασκελιές ξοπίσου, κατέβασε ίσαμε τ' αυτιά το καπέλο του, έσκυψε στο μικρό παραθύρι και μέσα απ' τις θαμπωμένες λάστρες, ξελούγκριζε τους θαμώνες. Ύστερα έσπρωξε απότομα τη μικρή πόρτα και χώθηκε μες στον καφενέ. Ολούθε μύριζε μούχλα κι ανθρώπινη βόχα. Το λαμπρόγαλο είχε θαμπώσει και το φως έφερε αδύναμο και μελαγχολικό στους τέσσερις ξεροτόχους. Γύρα απ' το μικρό τραπέζακι κάθονταν

πεντέξι χασομέρηδες, είχαν κρεμάσει τα ντυφέκια τους πέρα στην αγκωνή, έπιναν ξεστό πόντζι και κοιβέντιαζαν.

Ο μαστρο-Χρίστος έβγαλε το καπέλο του, έβγαλε και τη βαριά απ' τη βροχή χλαίνη του, έβγαλε και το χοντρό σάλι που 'χε πλέξει στις βέργες η γυναίκα του και κρέμασε όλ τα πράματα του ξοπίσου στην μονόφυλλη πόρτα. Κοντοστάθηκε, κοίταξε τους θαμώνες κατάματα και το μούτρο του έλαμψε σαν ήλιος, γέλασαν ακόμα και τα μουστάκια του.

Όλοι σκώθηκαν απάνου, έσφιξαν καρδιακά το χέρι του, τον καλωσόρισαν. Εκείνος, διαβαίνοντας ανάμεσά τους, έκατσε πέρα σιμά στη γωνιά και σίμπανε τ' αποδάυλια μες στη φωτιά, η λαμπάδα δυνάμωσε περισσότερο και το μικρό καφενεδάκι έφρεξε ολούθε. Ύστερα έβγαλε την καπνοσάκουλα, έφτιαξε μια χοντρή τσιγάρα κι άναψε κρατώντας ένα δανύλο στην απάλαμη του.

Αμα αμπεύρησαν τα δίμπα σκουτιά του, έχωσε ανάμεσα στη χαύδα

του τον ντρούβι του κι έδωσε στον καθένα απόνα ξεχολίσιο τόπι καπνό. Ήταν βαρύ και μυρωδάτο, σκάτο πράμα δεν πούλαγε ποτές, ήξερε τι αγοράζε, χρόνια τώρα έκανε την ίδια δουλειά. Αποκοιθεί στα καπνοχώρια είχε καλούς βλάμηδες, ολόένα με χαρά τον καρτέραγαν κι ολόένα νοιάζονταν για τ' απογύρισμά του, φαμίλια είχε ο άνθρωπος κι αγωνίζονταν για το ξεροκόμματο.

Η ώρα είχε περάσει, το σκοτάδι έπλεγε βαρύ απάνου στο διάραχο της Αγριομπέστρας.

Ο μαστρο-Χρίστος σηκώθηκε απάνου, γίνθηκε γλήγορα χαζίρι, κοίταξε κατάματα για μια ακόμη φορά τους ξεχασιάρηδες και πετάχτηκε γλήγορα απόξου.

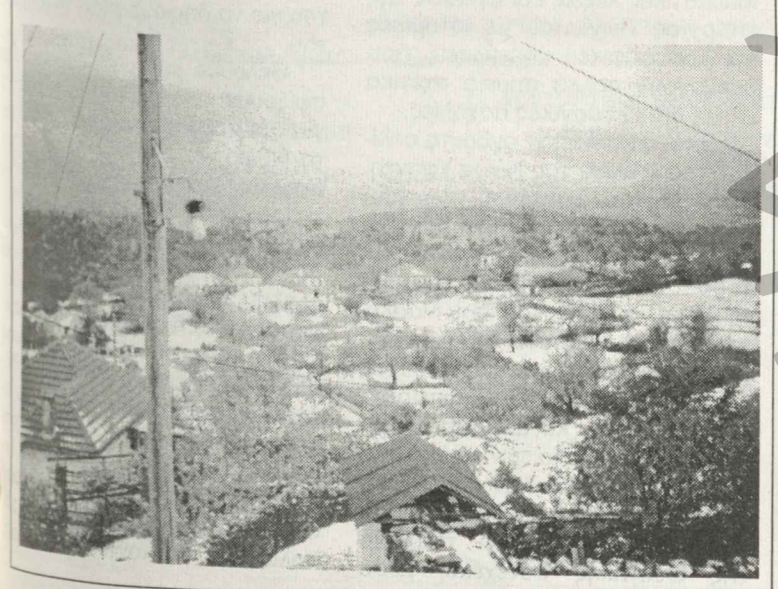
Εκεί κατάναχα στο ξάγναντο αφουγκράστηκε τη βροχίσια ερημιά της βαριάς χειμωνιάτικης νύχτας, ξαναπήρε παραμάσκαλα το σακί που 'χε κρύψει ανάμεσα στ' αγριοπούνναρα και ξεκίνησε για την ποταμιά.

Εκεί κάτω τον καρτέραγε ίσαμε τα μεσάνυχτα η φαμίλια του κι αποταχά τον καρτέραγε η γειτονιά του.

Απάνου στα χαλάσματα, αποδόθε στο λαγκάδι, οι «κατελάδες» παραφύλαγαν κατάστρατα, για μια ακόμα φορά ξέμειναν ξοπίσου με αδειανά, όπως πάντα, τα χέρια τους.

Τα πρώτα χιόνια επισκέφτηκαν το χωριό. Ένα μαγευτικό τοπίο μας περιμένει τις γιορτές. Προγραμματίστε να είμαστε όλοι εκεί. Θα περάσουμε αξέχαστες γιορτές. Καλή Χρονιά.

Μια δεύτερη σειρά από σκίτσα του Χριστόφορου Οικονομίδη, ετών 16, εγγόνου του Γιάννη Κουβαρά λάβαμε και με μεγάλη χαρά τα δημοσιεύουμε. Ευχαριστούμε πολύ το Χριστόφορο και ελπίζουμε να τον γνωρίσουμε και από κοντά.

«Τα Κάλαντα»

Του Άκη Φωτόπουλου

Μια παραμονή Χριστουγέννων της δεκαετίας του εβδομήντα, που είχε ρίξει μάλιστα και αρκετό χιόνι εγώ και τα άλλα παιδιά του Δημοτικού τότε, γυρνούσαμε το χωριό και λέγαμε τα κάλαντα.

«Καλήν εσπέραν άρχοντες...». Αντηχούσε το χωριό από τις παιδικές φωνές. Να τα πούμε... «και άνοιγαν οι πόρτες και βγαίνουν γελαστοί οι νοικοκυραίοι και μας φίλευαν γλυκό και το απαραίτητο χρηματικό ποσό. Ποσό που κυμαινόνταν από πενταράκι μέχρι δεκάρικο το άνωτερο. Είμασαν λοιπόν στο κάτω μαχαλά και φτάσαμε στο σπίτι της Αντωνίτσας του Λέκκα.

«Να τα πούμε κυρ Αντωνίτσα», «να τα πείτε παιδιά, να τα πείτε» ακούστηκε η φωνή της Νάσaiνας που ευθύς αμέσως πρόβαλλε γελαστή στην πόρτα.

«Καλήν εσπέραν...» Ξεκινήσαμε εμείς και το πράγμα δεν παρουσίαζε κανένα ενδιαφέρον ώσπου διακρίναμε την κυρά-Αντωνίτσα να κρατάει στα χέρια της ένα εικοσάρικο και να το επιδεικνύει μάλιστα προκλητικά θα έλεγα.

Οι φωνές μας ξαφνικά έγιναν πιο έντονες και ζωηρές «Χριστός γεννάται σήμερα...» ενώ κοιτάζαμε ο ένας τον άλλον σα να θέλαμε να βεβαιωθούμε ότι βλέπουμε καλά.

Και όμως ήταν αλήθεια. Επρόκειτο για εικοσάρικο στρογγυλό, στρογγυλό που θα ανέβαζε κατακόρυφα τα έσοδα από τα κάλαντα αφού το σπίτι της κυρά-Αντωνίτσας κατατάσσονταν στο πενταράκι σύμφωνα με τους υπολογισμούς μας πριν τις γιορτές αλλά και όπως αποδείκνυε η πείρα των παλαιότερων χρόνων. (Όλες άλλωστε οι «μπάμπες» πενταράκι μας φίλευαν). Αυτά σκεφτόμασαν και κοντεύαμε να ξελαρυγγιαστούμε, θέλοντας με την ένταση της φωνής να ικανοποιήσουμε το νοικοκύρη του σπιτιού.

Η πολυπόθητη ώρα λοιπόν έφτασε «και ο νοικοκύρης του σπιτιού χρόνια πολλά να ζήσει. Και του χρόνου...» Ακολούθησαν τα τυπικά. «Ποιος τα μαζεύει;» «Εγώ» είπε ο Λίας και άπλωσε το χέρι. Το εικοσάρικο κύλησε στην παλάμη του και λίγο ακόμα θα ζητωκραυγάγαμε.

Και τότε έσκασε η βόμβα «Να μου γυρίσεις μάτια δεκαεννιά και μισό»!

Ω ποία απογοήτευση. Μέσα σε νεκρική σιγή ο Λίας αμήχανος έβγαζε από τις τσέπες διφραγκα, δραχμές, τάληρα και προσπαθούσε να μάσει το ποσό που έπρεπε να επιστραφεί. Τότε επενέβη ο Πάνος, ως το πρακτικότερο μυαλό της παρέας συνειδητοποίησε ότι με το κοσάρικο θα είχαμε πρόβλημα στο μοίρασμα μετά.

«Φέτος στα λέμε τζάμπα, δεν πειράζει» είπε και κατέβηκε πρώτος τις σκάλες. Ακολουθήσαμε και οι άλλοι μουδιασμένοι. «Και του χρόνου» Ξαναφωνάσαμε και μέσα μου ευχόμουν του χρόνου να 'χει ψιλά η κυρά-Αντωνίτσα και είμαι βέβαιος ότι το ίδιο εύχονταν και οι άλλοι.

Στα περασμένα

Μικρό οδοιπορικό ανάμεσα στους λύκους

Του συνταξιούχου Παπα-Χρήστου Μάτσια

Από τον παπα-Χρήστο λάβαμε και δημοσιεύουμε το «Μικρό Οδοιπορικό ανάμεσα στους λύκους» που έχει δημοσιευτεί και στην εφημερίδα «Η Φωνή του Πωγωνίου»:

Ξεφυλλίζοντας το νοητό μου άλμπουμ, βλέπω μια γλυκιά ανάμνηση σωτηρίας μου, που μεταξύ των άλλων που με βοήθησαν είναι και ο εκδότης της εφημερίδας.

Η Ιερά Μητρόπολη Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης, με την υπ' αριθμ. πρωτ. 236, εν Ιωαννίνους τη 22-3-1955 (ήταν τοποτηρητής τότε ο μακαριστός Μητροπολίτης Δημήτριος Χρ. Ευθυμίου, που μου κοινοποίησε την εγκύκλιο, «...όπως μεαβαίνω και ιεροπράττω εναλλάξ και εις την ενορίαν Δολού».

Πηγαίνοντας λοιπόν από την ενορίαν μου Σταυροσκιάδι προς Δολό, συνάντησα λύκους και μαντρόσκυλα. Και πήγα στο Δελβινάκι στον λοχαγό των Τ.Ε.Α. του ζήτησα ένα όπλο τόμσον, και μου έδωσε ένα σημείωμα για τον Διμοιρίτη των ΤΕΑ στην Πωγωνιανή, που ήταν ο κ. Κων. Κωστόυλας, μου έδωσε το άλλο σημείωμα για τον Διμοιρίτη των ΤΕΑ Σταυροσκιαδίου Αχιλλέα Σωτηρόπουλο, για να μου δίνει το τόμσον του, να πηγαίνω στο Δολό να λειτουργώ και στην επιστροφή να το παραδίδω.

Στο Δολό το άφηνα στο κατώι του

Λευτέρη Κατσικούμπα, λειτουργούσα, το έκρυβα κάτω από το πανώρασο και επέστρεφα χαρούμενος. Την 1η Οκτωβρίου 1959 πήρα μετάθεση εις την Ενορία Ποντικατών. Και την 28η Οκτωβρίου 1961, αριθ. πρωτοκ. 501, λαμβάνω εγκύκλιο, όπως εφάπαξ του μηνός ημέρα Κυριακή μεταβαίνω και ιερούργω εις την Ενορίαν Φαραγγίου.

Όπως είναι γνωστόν, έπρεπε χάριν συντομίας να περάσω μέσα από το δάσος της Μπούνας. Ενώ εάν πήγαινα προς το δρόμο Πωγωνιανής, και έπαιρνα το δημόσιο δρόμο προς Φαράγγι, ήταν περισσότερα χιλιόμετρα. Και από τους δύο δρόμους υπήρχαν μαντρόσκυλα, αλλά και στα δάση Μπούνας και Φαραγγίου ούρλιαζαν λύκοι.

Εδώ με βοήθησαν και γλύτωσα από τα μεγάλα μαντρόσκυλα και λύκους, ο τότε ενοματάρχης Πωγωνιανής Παναγιώτης Παππάς, και ο Ποντικατιώτης Αθανάσιος Βάρδης, με τον τρόπο τους, που αυτοί και εγώ το ξέρουμε, που να καλοσυγγιάζουν τώρα που βρίσκονται στα Γιάννενα.

Έχω —κρατώ— την ευγνωμοσύνη μου, και έως ότου η ψυχή θα μένει στο σώμα μου. Στέλνω και στους τρεις και δια της γραφίδος ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ, και πρώτα στον Θεό, που με βοήθησε περισσότερο στη ζωή μου.

ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΜΑΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

του Παπαϊωάννου Ιωάννη

δεν ημπορώ, δεν δύναμαι, θα πάω να πολεμήσω.

Για φέρε το ντουφέκι μου και δώσ' μου την ευχή σου,

και τ' όμορφο σπαθάκι μου και κάνε το σταυρό σου

να πάω απάνω στα βουνά, δίπλα στα μετερίζια

να βρω και τ' άλλα τα παιδιά με τους καπεταναίους,

να πιάσουμε τον πόλεμο με Τούρκους κι Αρβανίτες,

ευχήσου μου, μανούλα μου, μη λάχει και κιότσα,

και πάρει το χιούχα η Τουρκιά κι έρθει να μας χαλάσει...

— Σύρε, παιδί μου, στο καλό και στην καλή την ώρα,

θα σε φυλάει η Παναγιά, θα σε φυλάει ο Αϊ-Γιώργης.

Χαρακτηριστικό το δημοτικό τραγούδι, στο οποίο εκφράζεται ο πόθος, για τον αέρα, που χαρίζει υγεία, που πνέει στα αγέραστα και αιώνια βουνά:

Καλότυχα είναι τα βουνά, που χαρο δεν φοβούνται,

το καλοκαίρι πράσινα και το χειμώνα χιόνια

και καρτερούν την άνοιξη, τ' όμορφο καλοκαίρι

Τα δημοτικά μας τραγούδια, θα μπορούσαμε να τα παραβάλουμε μ' έναν καθρέφτη, μέσα στον οποίο καθρεφτίζεται ολόκληρη η ιδιωτική και εθνική συναισθηματική ζωή του Έθνους μας. Όλες οι φάσεις της ιδιωτικής ζωής, που μπορούν να συγκινήσουν την ανθρώπινη ψυχή, παρελάνουν μέσα στα δημοτικά τραγούδια. Η μητρική αγάπη, ο γάμος, η ξενιτιά, η ψυχαγωγία, οι περιπέτειες του βίου με πρώτη την μακρόχρονη δουλειά, που συγγλόνισε τη λαϊκή ψυχή, κι αυτός τέλος ο θάνατος. Με τα τραγούδια αυτά, συνδέεται το παρόν με το παρελθόν, κατά τρόπο στέρεο και αδιατάρακτο.

Στον μελετητή τους, προσφέρουν βοήθεια ουσιαστική, για τη γνωριμία της ομαδικής ζωής και ψυχής του Έθνους, όπως διαμορφώθηκε δια μέσου των αιώνων, με τη διπλή της επίδραση: από τη μια της εθνικής μας παραδόσεως και από την άλλη των ιστορικών περιπετειών του Ελληνικού Έθνους. Πέραν, όμως, από την εθνική και ιστορική σπουδαιότητα, τα δημοτικά μας τραγούδια εκπροσωπούν την ζωντανή παράδοση, που μπορεί και να εξελίσσεται, παίρνοντας έτσι μια ιδιόμορφη καλλιτεχνική και κοινωνική σημασία. Ακόμη, με αυτά τα τραγούδια, συμπληρώνεται όλη η γραπτή και μνημειακή παράδοση. Προσφέρουν, επίσης, στους μελετητές πολύ-

τιμο υλικό, για τη μελέτη και ερμηνεία της σύγχρονης λογοτεχνίας μας. Έτσι γίνεται μια ιδιόμορφη και πλούσια πηγή εμπνεύσεως στον σύγχρονο δημιουργό. Είναι γνωστό σε όλους, γεροντότερους και νεότερους, πως κατά την εποχή της δουλείας, κάθε ελεύθερη εκδήλωση του Έθνους, είχε πνιγεί από τον δυνάστη.

Στις μέρες των νεωτέρων, θλιβερή είναι η ανάμνηση από τους κατακτητές της πατρίδας μας, στα χρόνια του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου. Και όπως όλα τα συναισθήματα φωλιάζουν στην ελληνική ψυχή και εκδηλώνονται κρυφά και με πολλές προφυλάξεις, έτσι και το δημοτικό τραγούδι, η γνησιότερη και αυθόρμητη εκδήλωση, έπαλλε στις ψυχές των σκλαβωμένων Ελλήνων, προετοιμάζοντας το εκρηκτικό ξέσπασμα της Επανάστασης. Ο πόνος, ο απερίγραπτος πόθος και η νοσταλγία της ελευθερίας, αυτού του αγαπού δώρου του Θεού, η ηρωική καρτερικότητα και η ελπίδα, αλλά και η χαρά της πραγματοποίησης των πόθων του λαού, εύρισκαν όλη τους την έκφραση στο δημοτικό τραγούδι.

Μάνα σου λέω δεν ημπορώ τους Τούρκους να δουλεύω,

να βγουν οι βλάχοι στα βουνά, να βγουν κι οι βλαχοπούλες με τα μικρά βλαχοπούλα, λαλώντας τις φλογέρες.

Και μαζί με την λεβεντιά, πηγαίνει από το δημοτικό τραγούδι και η σοφή γνώμη, η συμβουλή, η συμπεριφορά, η εθνική έξαρση.

«Βασίλη, κάτσε φρόνιμα να γίνεις νοικοκύρης και ν' αποκτήσεις πρόβατα, γελάδια και χωράφια.

Εγώ, μάνα, δεν κάθομαι να γίνω νοικοκύρης

και νά'μαι σκλάβος των Τουρκών, κοπέλι των γερόντων,

θα πάρω το ντουφέκι μου, θα πάρω το σπαθί μου,

και θα βγω δίπλα στα βουνά, να πάω να βρω τους κλέφτες,

που πολεμούν με την Τουρκιά και με τους Αρβανίτες».

— «Κρυφά το λένε τα πουλιά, κρυφά το λέν τ' αρδόνια

κρυφά το λέει κι' ο Γοημένος από τη Άγια Λαύρα,

Παιδιά, να μεταλάβετε, για ξεμολογηθείτε,

δεν είν' ο περσινός καιρός κι ο φετινός χειμώνας,

γιατί σηκώθη πόλεμος και πολεμούν τους Τούρκους.

Να διώξουμε όλη την Τουρκιά ή όλοι να χαθούμε».

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)